

Konoplan

induplati glasilo podjetja

induplati jarše

LETO XXXIV – Št. 3,4

MAREC, APRIL 1991

Iz vsebine:

- Pozabljena prihodnost dežele
- Zagotavljanje kakovosti pri proizvodnji tehničnih tkanin
- Zdravstveni nasveti
- Občni zbor gasilcev IGD Induplati
- Literarni večer

NJIŽNICA
DOMŽALE
D. O.

POZABLJENA PRIHODNOST DEŽELE

Otroci, naša prihodnost, kot smo jim včasih radi rekli, preživljajo ta čas vse prej kot brezskrbno sedanost. Za porodniške in družbene pomoči otrokom namreč v zadnjem času primanjkuje denarja. Vendar pa si vlada, kot vse kaže, zavoljo tega ne beli las. Pa tudi sicer je pri nas o problemih otrok in mladine bolj malo slišati kot da jih ni. Njihove zagate se dobesedno utapljuje v poplavi aktualnega političnega besedovanja o stečajih, brezposelnosti in podobnem.

Kakšna prihodnost se obeta mladim v naslednjem srednjeročnem obdobju, je še zmerom povsem negotovo. Zato se je del te negotovosti poskušal razbistriti v pogovoru z Andrejo Černak-Meglič, predsednico odbora za razvoj otroškega varstva Slovenije.

VARSTVO OTROKOVIH PRAVIC

Kako gledate na to, da se v naši družbi o problemih ostarelih ljudi veliko govori, tudi v skupščinskih klopeh — kar je navsezadnje tudi prav, da pa po drugi strani o težavah mladih in otrok ni skoraj nič slišati? V skupščini pa so sploh pozabili nanje.

Vsi tisti, ki se zavzemajo za pravice otrok in za njihove interese, smo za zdaj še prešibki, premalo glasni. Medtem ko se znajo upokojeenci zelo dobro samoorganizirati, da lahko izvajajo pritisk, pa mi tega še ne zmoremo. Po svetu nastajajo zelo močna gibanja za varstvo otrokovih pravic, pri nas pa tega še ni.

S političnimi spremembami na Slovenskem je nenadoma nastal prazen prostor za mlade — izgini-la je zveza mladine, ni več pionirske organizacije. Razen vašega odbora in zveze prijateljev mladine se širše nihče ne ukvarja z vprašanji otrok. Ali se vam ne zdi, da bi kazalo imeti za ta vprašanja posebno ministrstvo, tako kot marsikje na Zahodu?

To je zelo dolga zgodba, z odpravo sisov, s preobrazbo mladinske organizacije v politično stranko je to področje zares izginilo s prizorišča. Ta dejavnost — oziroma enota otroškega varstva — je zdaj sestavni del ministrstva za zdravstvo in socialno skrbstvo. Velike bitke so bile potrebne, da je enota za otroško varstvo ohranila znotraj sekretariata za zdravstvo in socialno skrbstvo vsaj relativno samostojnost. Vendar pa pravno svojega položaja nima urejenega, prav tako v naslovu ni omenjena. Mi smo predlagali posebno ministrstvo za otroka, družino in mladino. To so namreč pomembne družbene skupine, ki so pravzaprav nosilci določenega družbenega razvoja. Če pa do tega ne bo prišlo — in vse kaže, da ne bo — zahtevamo, naj se to področje enakovredno uredi znotraj ministrstva za zdravstvo, in sicer tako, da bo že v naslovu izražena vsebina tega ministrstva. Za zdaj prevladuje ocena, da do takšnega ministrstva v teh časih še ne more priti, da še ni zadosti osnov za kaj takega.

Kdo pa se potem ukvarja s problemi mladine?

Trenutno nihče. Problemi mladine se razdrobljeni po posamičnih področjih. Nihče se celovito ne ukvarja s tem področjem, ampak le po koščkih.

NA MLADE NE MISLI NIHČE

Ali to pomeni, da smo postali družba ostarelih ljudi, ki se ukvarja predvsem sama s sabo, s svojo eksistenco in bojem za oblast, medtem ko otroke, ki so nosilci razvoja naroda, puščamo v nemar?

V besedah sicer veliko mislimo na mlade. Če pogledate volilne programe vseh slovenskih strank, boste videli, da se je glede tega cedil med in mleko. A ko je treba kaj storiti, pa se zatakne. Tu prevlada samo razmerje politične moči. In stari se znajo organizirati, imajo politične vzvode, imajo skratka oblast, za mlade pa to ne velja. Naša zahteva je bila, da bi razporedili del družbenega proizvoda v korist mladih — a potem je bilo vse tiho. Za upokojeence in zdravstvo se še najde denar, za mlade pa ne.

Pravimo, da se kakovost družbe kaže v njeni skrbi za ostarele. Kaj pa v skrbi za mlade, se ta kakovost ne izpričuje?

Tako kot zdaj kaže, ne. Vzemimo za primer bitko za uveljavljanje otroškega dodatka. Otroški dodatek oz. družbena pomoč otrokom je socialna kategorija samo v Jugoslaviji in v naši državi je najbolj skrčen ravno v Sloveniji. Otroški dodatek prejema le borih devet odstotkov otrok od najrosnejših let do 19. leta starosti. Samo tisti, ki živijo na skrajnem socialnem minimumu, so upravičeni do te pomoči — in še to v nizkih zneskih. Po svetu je to pomoč družbe, da družina laže pokrije narasle stroške. Zato prejemajo v večini razvitih državah otroški dodatek praktično vsi otroci. Deklarativno je bilo doseženo soglasje, da smo za uveljavitev tega dodatka. Zavedamo se pač, da tega ni mogoče urediti čez noč, saj bi to zahtevalo veliko denarja.

So kakšni obeti za prihodnost?

Dogovora o tem, kakšno dinamiko uveljavljanja otroškega dodatka bomo ubrali, pa še nismo dosegli. Ampak to bi bilo nujno, da se začnemo pogovarjati ravno zdaj, v zaostrenih družbenih razmerah, ko narašča brezposelnost. Z oblikami pomoči, kakršne imamo ta čas pri nas, rešujemo predvsem težave staršev. Starši tako dobijo pomoč za brezposelnost, za preživetje samih sebe. Kdo pa misli na otroke? Kako bodo pa ti živeli? O tem pa nihče ne razmišlja.

ČLOVEKA VREDNO ŽIVLJENJE

Letos spomladi so v republiki pripravljali program prebivalstvene politike. Vendar pa ni zagledal belega dne, čeprav imajo takšne programe zvečine vse države z nizko rodnostjo. Kje tičijo vzroki?

Mogoče je program prebivalstvene politike preveč postavljen v ospredje cilj obnavljanja prebivalstva. Temeljni cilj družbe pa je, da zagotovi svojim prebivalcem kakovostno, človeka vredno življenje. Šele potem razmišlja tudi o tem, kako bi se to življenje obnavljalo. Pojem kakovosti življenja bi moral biti v ospredju. Ker pa so izpostavljali cilj, da bi se rojevalo več otrok, se je pri določenem delu prebivalstva pojavil občutek, da hoče družba z določenimi prisilnimi instrumenti pripraviti ljudi k večji rodnosti. Zato so program v celoti kritizirali. Mislim pa, da je bil program v celoti namenjen temu, da se kakovost življenja družin z otroki izboljša. Nekaterim pa je prišlo zelo prav, da se znova ni nič naredilo in da se ti ukrepi niso uveljavili.

Demografi pa ocenjujejo, da s programom prebivalstvene politike že močno zamujamo. Ali to pomeni, da na takšen program, po vseh izrečenih kritikah, zdaj ne mislimo več?

O takšnem programu zdaj ni več govora. Lahko rečem le to, da je enota otroškega varstva pripravila strategijo srednjeročnega razvoja otroškega varstva in družinske politike, ki povzema velik del teh ukrepov za dvig kakovosti življenja družine otrok. Zapisana je strategija za postopno uveljavljanje otroškega dodatka. Novost je uvajanje materinskega dodatka, ki naj bi ga dobile tiste ženske, ki so rodile, pa niso zaposlene. Ta ukrep hočemo čimprej uresničiti. Pripravljena je že tudi sprememba zakona o družinskem varstvu otrok. V osnutku zakona piše, naj bi materinski dodatek uveljavili v višini 90 % najnižjega zneska, ki zagotavlja materialno in socialno varnost delavca, in sicer z enakim trajanjem, kot to velja za tiste ženske, ki so zaposlene in prejemale nadomestilo za porodniški dopust, to je za eno leto. Pri tem ne gre za širjenje programa, saj bo po drugi strani nekoliko nižje izračunavanje nadomestil za porodniški dopust.

POREZALI BI KONICE

To pomeni: enim boste vzeli, da bi lahko dali drugim?

Niti ne. Pri nadomestilih za porodniški dopust predvidevamo, da bi znova vzeli za osnovo osebni dohodek v minulem koledarskem letu, preden bi šla ženska na porodniški dopust. Ta osnova bi se potem sproti obračunavala z indeksi rasti tekočih mesečnih osebnih dohodkov. Manj bi dobile predvsem tiste ženske, katerih osebni dohodek bi rasel hitreje od republiškega povprečja. Nadomestilo ne bi moglo biti višje od petkratnega zneska povprečnega mesečnega osebnega dohodka. Skratka, porezali bi predvsem konice. O tem pa bodo dokončno odločali v republiški skupščini.

Kdaj otroški dodatek pri nas ne bo več socialno obarvan?

V naši strategiji imamo zapisano, da bi ga postopno uveljavili, ob doslednem izvajanju sedanjega otroškega dodatka, ki je vseskozi zaostajal za pred-

videno rastjo. Ugotavljamo, da mesečna usklajevanja otroškega dodatka prihajajo z velikimi časovnimi zamiki. Pa tudi sama metoda usklajevanja ni pravilna! Skratka, znatno zaostajamo za tistim, kar že zdaj deklariramo kot socialni otroški dodatek. Zato je naša prva bitka za to, da bi dosledno uresničevali tisto, kar smo rekli: usklajevanje minimalno opredeljenih socialnih pravic. Za vse oblike socialnih pravic morajo obstajati enaka pravila. Ne pa, da obstaja za upokojece ena logika, za socialne upravičence pa spet druga. Naša prva bitka tudi pomeni, da bo že drugo leto v proračunu zagotovljen ta primanjkljaj za uveljavljanje socialnega otroškega dodatka. Ocenjujemo, da je za prihodnje leto kar za 35 % prenizko ocenjena masa denarja za otroške dodatke.

In kakšni bodo naslednji koraki?

Naslednji korak bo uveljavljanje otroškega dodatka za tretjega otroka in za nadaljnje. Nato naj bi prišel na vrsto drugi otrok in do leta 1995 že vsi. To je postopna strategija, ki naj bi bila sprejemljiva v teh izostrenih družbenih razmerah. To je naš srednjeročni program. Izvršni svet pa bo povedal, ali se z njim strinja ali ne.

Kako pa bo poslej z otroškim varstvom? Bo prišlo do ustanavljanja cerkvenih vrtcev?! Ali to pomeni, da bo začelo znova prihajati do razlikovanja med otroki na verski podlagi?

Seveda bo prišlo do ustanavljanja tudi takšnih vrtcev. Smo pač svobodna družba. Vsakdo od staršev se bo odločal po svoji vesti, ali naj pošlje svojega otroka v cerkveni ali drug vrtec. Dejstvo pa je, da se čuti, da eno ideologijo zamenjuje druga. Kdor to zanika, ne govori resnice. Krščanska ideologija je zdaj v razmahu. Mislim pa, da se bo z nadaljnim razvojem demokracije to trenje ublažilo.

Povzeto iz delavke enotnosti

SLOVENCII!

*Slovenci, dvignimo glave!
V pozdrav zapojemo pesem sprave,
naj do zvezd se čuje
da narod naš pod Triglavom domuje.*

*Naj se nam dlani odprejo,
sovražni zidovi naj se podrejo,
saj preveč bilo je že zablod;
z roko v roki stopimo na pot.*

*V ljubezni bratsko se združimo,
mir in spravo ohranimo.
Bodimo eno z vsemi brati,
saj rodila nas je ista mati.*

*Slovenija nas je rodila,
v naročju svojem nas vzgojila.
O, sveta zemlja krog Triglava —
tebi poje: SLAVA, SLAVA!*

Katarina Letnar

ZAGOTAVLJANJE KAKOVOSTI PRI PROIZVODNJI TEHNIČNIH TKANIN

Članek z gornjim naslovom je bil objavljen v februarški številki Melliand-textilberichte.

Ker je tema morda interesantna tudi za posamezne sodelavce v našem podjetju, sem pripravila povzetek.

UVOD

Znotraj razvoja koncepta Zagotavljanja kakovosti, kot dela CIM-koncepta, lahko določena izkustva uporabimo tudi v tekstilni industriji.

Cilj ravnokar tekočega družbenega projekta je razvitje takega CIM-sistema, ki bo uporaben v vseh vrstah tekstilne proizvodnje od predilnice do konfekcij.

Razvija se osnova za računalniško podprt sistem za zagotavljanje kakovosti, ki bo z ostalimi segmenti računalniške podpore integriran v celoto.

Zagotavljanje kakovosti tehničnih tkanin predstavlja težji problem v tem projektu.

TRŽNA ORIENTACIJA TEHNIČNIH TEKSTILIJ

Nemška tekstilna industrija je pod močnim pritiskom mednarodne konkurence, t. imen. poceni proizvodnje. Temu se (nemška tekstilna industrija) upira z najmodernejšo tehnologijo in visoko zanesljivostjo kakovosti.

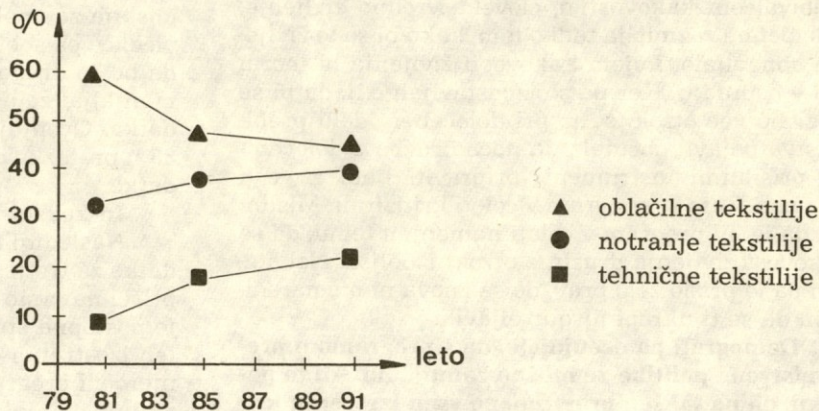
Proizvodnja masovnih artiklov razpolaga z maksimalno kakovostnimi modnimi in tehničnimi vhodnimi materiali.

Po raziskavah tržišča se poraba tehničnega tekstila povečuje (glej sl. 1). Isti trend je opaziti na Japonskem in v Ameriki.

Pod tehnične tkanine razumemo vse tiste tkanine, ki ne spadajo v oblačilne oz. notranje tekstilije:

- lovilne in zaščitne mreže
- filtri
- industrijske tekstilije
- medicinske tekstilije
- tekstilije za zaščito
- tekstilije za transport
- tekstilije za temp. zaščito
- tekstilije za vojaške namene itd.

Slika 1.

Zahteve kupcev pri lastnostih tehničnih tekstilij so zelo visoke in morajo biti navedene v specifikacijah.

Znak kakovosti je že to, da so specifikacije za teh. tekstil zelo obsežne, tolerance posameznih parametrov ozke.

N. pr.: Vzemimo tkanine za prevleke sedežev v avtomobilski industriji. Tolerančne meje fizikalnih parametrov so tu zelo ozke, življenjska doba ni odvisna od mode, ampak od mehanskih lastnosti tkanine.

Ker je dejanska uporabna vrednost avtomobila, ne nazadnje, odvisna tudi od kakovosti notranje opreme, so tu zahteve zelo visoke. Podobno je pri vseh tehničnih tekstilijah.

Zahteve kupcev po kakovosti so povsod po svetu porasle. Konvencionalni način zagotavljanja kakovosti ne zadošča več.

Vzdrževanje standardov kakovosti pogojujejo nove metode Zagotavljanja kakovosti.

OSNOVE SISTEMA ZAGOTAVLJANJA KAKOVOSTI

Zagotavljanje kakovosti je z možnostjo računalniške podpore

dobilo močno orodje, vendar računalniško podprt informacijski sistem v Zagotav. kakovosti še ne smemo enačiti z računalniško podprtim Sistemom za zagotavljanje kakovosti.

Za izgradnjo računalniško podprtega Sistema za zagotavljanje kakovosti je potrebno najprej sistematično in jasno izdelati strukturo Sistema v proizvodnji. K tej izgradnji bodo, po pričakovanjih, veliko pripomogli novi mednarodni ISO standardi od 9000—9004, ki opisujejo pogoje oz. zahteve za realizacijo.

Ti standardi vsebujejo podatke za naslednje zahteve:

- definicije
- preverjanje (audit) Sistema za zagot. kakovosti
- kakovostno krmiljenje v marketingu: predstavitev, design, nabava, upravljanje, skladiščenje, pakiranje, odprema;
- dokumentacija in oznaka kakovosti
- krmiljenje in sledljivost materiala
- krmiljenje proizvodnje
- preizkušnje, nadzor preizkušev. aparatov, status preizkušanja
- izobraževanje, informatika
- uporaba statističnih metod

ANALIZA OBSTOJEČEGA SISTEMA ZA ZAGOTAVLJANJE KAKOVOSTI

Osnova vsega je pogoj, da se vodenje kakovosti organizira v smislu ISO 9000—9004.

Težišče dela predstavlja obdelava naročil v posameznih sektorjih, zajetje vseh kakovostnih zahtev, določanje kontrolnih točk in preizkušanja za posamezne izdelke. Na ta način bodo zajeti vsi podatki, ki že obstajajo, v proizvodnji in na končnih fazah.

Nadaljnje delo predstavlja analiza bistvenih kakovostnih parametrov. S tem dobimo nadaljnje informacije o n. pr. vrsti napak, pogostosti napak, izvoru napak, kritične točke proizvodnje, itd.

Te informacije nam pomagajo po eni strani, da opustimo predpise, ki vodijo le kratkoročno, do zmanjšanja števila napak, po drugi strani k razvoju pripomočkov, ki so nujni za celovito obvladovanje kakovosti.

Po Pfeiferju je potrebno za zagotavljanje kakovosti izpolniti dva kompleksa nalog, ki sta najvažnejša:

— prvič: Vhodni medsebojni vpliv med funkcijsko in problemsko orientirano merilno in preizkuševalno tehniko in vpliv le-te na končne izdelke.

Ta medsebojni vpliv ima cilj preventivno reagirati na motnje v procesu in zagotoviti zanesljivost proizvodnega procesa.

— drugič: Načrtovati in uresničiti koncept kroga kakovosti na vseh ravneh. S tem dosežemo stalno usklajevanje planirane kakovosti z dejansko kakovostjo na operativni ravni.

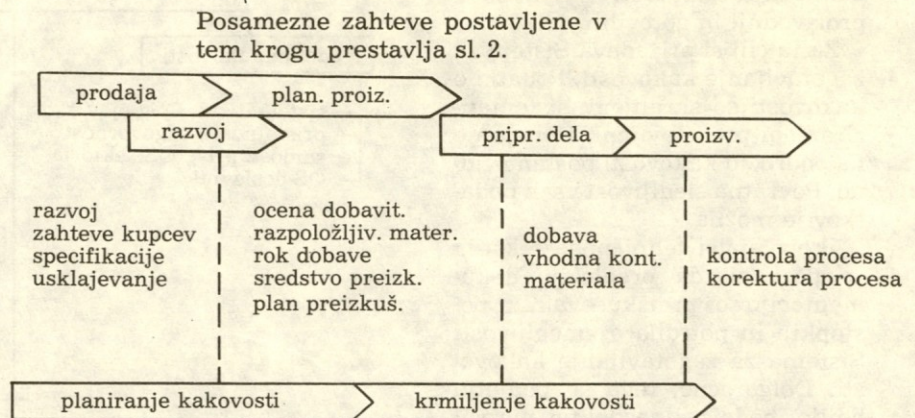
ZAHTEV NIVOJEV KROGA KAKOVOSTI

Izdelava tehničnih tkanin zahteva visok procesen in proizveden know-how.

Know-how je v obvladovanju določene tehnike, ki ni dostopna drugemu podjetju (uporabni know-how).

Za proizvajalce ploskih tehničnih tekstilij je zelo pomembno poznavanje trga, ki zahteva veliko fleksibilnost z ozirom na surovinski sestav, konstrukcijo tkanin ter v zvezi s tem izbiro različnih suknancev in folij.

Slika 2.

Tehnične zahteve za gotov izdelek morajo biti specifične že pri predhodnih razgovorih o prodaji. Ta specifikacija služi kot predlog za planiranje kakovosti izdelka. V banko podatkov vnesemo, neodvisno od kupca, vse podatke o posameznem artiklu. Tako nam ta banka podatkov omogoča, da se lahko odločimo za proizvodnjo določenega artikla na podlagi podatkov za določen material in zahtev za izdelek iz tega materiala.

S tem zmanjšujemo stroške in čas potreben za razvoj izdelka.

Integracija posameznih sistemov je pri tem nujna. Računalniško podprt Sistem za zagotavljanje kakovosti mora nujno biti del CIM-sistema. Samo tako bo računalnik z aktualnimi podatki odigral svojo vlogo, kot orodje za vodenje podjetja.

Bistvo vedenja o kakovosti predstavlja sledljivost podatkov, kar pa je v tekstilu zelo težka in zahtevna naloga, ker v tekstilu nastaja iz sorazmerno malega števila vhodnih materialov (vlakno, preja, surove tkanine) široka paleta končnih izdelkov.

Prvi korak k računalniško podprtemu Sistemu za zagot. kakovosti (CAQ-sistem) je sistemizacija vseh podatkov o kakovosti. Ker pa so ljudje v tekstilni industriji pogosto »zrastli« s proizvodnjo, predstavlja to zelo veliko težavo. Vsak obrat ima določene specifičnosti. CAQ sistem jih mora do določene mere upoštevati, vendar brez jasne pristojnosti in odgovornosti

posameznih sodelavcev, kot tudi jasnih in nedvoumnih navodil za delo, CAQ ni učinkovit.

Vodenje sektorja za zagotavljanje kakovosti naj bo podrejeno direktno vodstvu podjetja, sicer je težko razmejiti kompetence.

Sistem za zagotavljanje kakovosti, integriran v proizvodni proces, mora biti razdeljen (glej sl. 3), na področja:

- planiranje kakovosti
- nadzor kakovosti
- krmiljenje kakovosti

V nasprotju s klasičnim pojmom kontrole kakovosti, kjer je bilo težišče na preizkušanju, je pri Sistemu za zagotavljanje kakovosti težišče na PLANIRANJU KAKOVOSTI.

Problem je v tem, da številne firme še ne razmišljajo tako.

Osnova za planiranje kakovosti je koriščenje bistvenih podatkov o kakovosti izdelka iz tekoče proizvodnje preizkušanja, kot tudi podatkov končne kontrole. Tekom proizvodnje se nabere ogromno podatkov o kakovosti izdelka, ki jih je, zaradi ogromne porabe časa, le težko vse ovrednotiti.

Šele s pomočjo statističnega vrednotenja in istočasne računalniško podprte sledljivosti vseh podatkov, to ni več problem. Hitro je možno odkriti šibke točke na različnih stopnjah proizvodnega procesa, ter jih korigirati. Zagotavljanje kakovosti ni samo kontrola kakovosti, ki sortira izdelke, temveč pelje k optimiranju proizvodnega procesa in konstrukcije.

Nadaljevanje s 5. strani

Dolgoročno tak način vrednotenja podatkov služi za osnovo pri planiranju kakovosti — v nabavi, proizvodnji in gotovih izdelkih.

Za ta cilj si prizadeva Sistem za zagotavljanje kakovosti. Podatki o kakovosti so shranjeni, sistematizirani in predstavljeni. Dogajanje na področju kakovosti postane vidno. Povratna sledljivost vseh podatkov je možna.

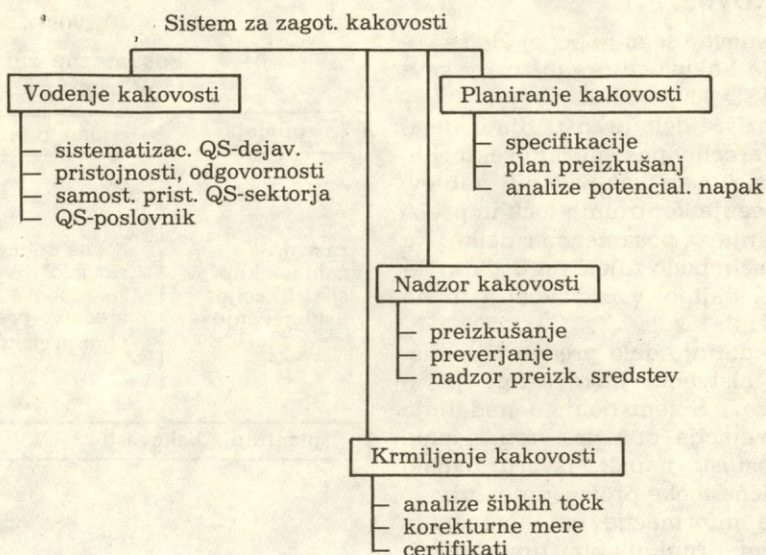
Proizvajalci tehničnega teksta so pozvani, da predložijo dokumentacijo o preizkuševalnih postopkih in potrdilo o zmogljivosti Sistema za zagotavljanje kakovosti. Dolgoročno, tega se podjetja bojijo, bodo pri razdelitvi naročil upošteevane samo firme, ki bodo dokumentirano dokazale, da imajo delujoč Sistem za zagotavljanje kakovosti.

Uvajanje Sistema za zagotavljanje kakovosti ni enostavno, ker od sodelavcev zahteva nov način razmišljanja. Da bi si pri vpeljavi Sistema za zagotavljanje kakovosti pridobili čimveč podpore je nujno seznaniti prizadete z načrtovanimi spremembami še v pripravljalni fazi. Tako preprečimo strah in odpor pred spremembami.

Istočasno je priporočljivo tudi strokovno izobraževanje s tega področja. Neugodno pri vpeljavi Sistema je ogromna poraba časa. Zaradi tega je priporočljivo manjše število ljudi, ki delajo na tem projektu in velik povdarek realnim informacijam o načrtovanih spremembah.

Sistem za zagotavljanje kakovosti bo prinesel resnične koristi le, če bodo vsi sektorji in oddelki nosili soodgovornost za kakovost.

Slika 3.

Sektor zagotavljanja kakovosti ima nalogo koordinirati aktivnosti za zagotavljanje kakovosti, ne more pa nositi odgovornosti za kakovost.

Z vidika gospodarnosti je nujno zajemanje stroškov kakovosti. Največkrat se napačno zajema samo stroške, ki nastanejo v vrednosti izdelka, zaradi odstopanja od zahtevane kakovosti.

Z integracijo CAQ-sistema v CIM sistem se zajemajo vsi stroški, kot n. pr.: stroški preizkušanja, popravila, predelave, reklamacij, izmeta, deklasiranja blaga itd.

ZAKLJUČEK

Znotraj tekstilne industrije je premišljenost procesa, kar se tiče

zagotavljanja kakovosti, nujna. Nujnost ukrepov za zagotavljanje kakovosti, ki nimajo samo kontrolne funkcije mora biti poznana vsem sektorjem. Koristnost ukrepov je lahko predstavljiva.

Organizacija izgradnje in delovanja Sistema za zagotavljanje kakovosti mora biti jasno določena.

Izvedljivost tega koncepta pa je brez računalniške podpore možna le delno.

CAQ kot del celotnega CIM-sistema vam omogoča **obvladane in nadzorovane stroške izdelave**.

Pfeifer T.: Od kontrole kakovosti do zagotavljanja kakovosti

Po članku v MELLIAND tekstilberichte pripravila **Karolina Puh**.

OMARICA ZA PRVO POMOČ

Polička za obvezivni material

- razkužilo za rane in odrgnine
- škatla samolepilnih obližev
- nekaj zavitkov sterilne gaze
- zavitek samolepilnega traku za obliže
- 70 % alkohol za razkuževanje in obkladke
- zavitek vate
- nekaj povojev širine 2,5 in 5 cm, elastični povoj, trikotna ruta
- manjše škarpje
- pinceta za odstranjevanje trnov
- razkužilo za vaše roke — desderman
- termometer

Polička za zdravila

- sredstvo proti povišani temperaturi ali bolečinam (Panadon sirup za otroke, aspirin za odrasle)
- sredstvo proti driski (suhe borovnice za čaj)
- vitamine — C- vitamin
- hladilno mazilo (za dojenčka)
- mazilo pri piku žuželk (npr. Kamagel)
- zaščitno mazilo proti pikom insektov (Autan)
- ribja mast (Jekoderm pri manjših opeklinah)
- zeliščni sirup za izkašljevanje
- kapljice za inhalacije — Mentoklar
- zeliščne tablete za lizanje — Septolete
- zdravila, ki jih predpiše zdravnik

Vsi pripomočki za prvo pomoč naj bodo preprosti, kajti večje rane potrebujejo zdravniško pomoč. Pri izbiri vam bodo pomagali v lekarni. Na polički

za zdravila imejte le najnujnejša zdravila; zavržite vse, ki jim je potekel rok trajanja. Hranite jih v originalni embalaži skupaj z navodili. Tablete sodijo v omarico (suh prostor), sirupi (če so odprti) in svečke pa v hladilnik. Zdravila, ki vam jih predpiše zdravnik, odstranite takoj, ko bolezen mine (posebno antibiotike in kapljice za oči in nos).

Vsebino omarice pregledujemo nekajkrat na leto, da zamenjamo ali dopolnimo manjkajoče (ne pozabite na razbiti termometer).

Kadar vam ostane še kaj prostora, lahko tja spravite razna strokovna navodila, ki jih dobite pri

zdravniku ali v otroškem dispanzerju (dieta pri driski, želodčnih bolečinah, ob napadu žolčnih kamnov, ravnanje ob povišanem krvnem pritisku, škodljivost kajenja, samopregledovanje dojk in podobno).

S svojim znanjem in nasveti lahko pomagate tudi drugim!

Po možnosti naj bodo zdravila in razkužila zaklenjena, da se ne bi v otrokovih rokah znašlo kaj strupenega!

Vaša zdravnica

REZULTATI OBDOBNIH PREVENTIVNIH ZDRAVSTVENIH PREGLEDOV V PODJETJU INDUPLATI

V letu 1990 sem v obratni ambulanti Induplati Jarše pregledala skupno 294 delavcev, zaposlenih na zdravju škodljivih delovnih mestih.

— od 294 je bilo 112 moških = 38 %

— največ iz obratov:

konfekcija = 35,7 % od vseh pregledanih
tkalnica = 29 % od vseh pregledanih

— večina pregledanih je bilo starih od 19—49 let (kar 85 %)

STROKOVNA IZOBRAZBA

Opazno prednjači število polkvalificiranih delavcev (43 %), predvsem žensk; sledijo kvalificirani (30 %), teh večina moških; na tretjem mestu so nekvalificirani (največ ženske) z nedokončano osnovno šolo (18,7 %). Le 1 % pregledanih je imel visoko izobrazbo.

SKUPNA DELOVNA DOBA

Največ (20,4) pregledanih ima od 6—10 let skupne delovne dobe; od 16—20 let jih ima 17 % in od 1—5 let 15,6 %.

DELOVNA DOBA NA SEDANJEM DELOVNEM MESTU

25 % pregledanih ima 6—10 let delovne dobe na sedanjih nalogah; za njo je skupina z 1—5-letno dobo z 22,7 %.

OCENA STANJA PREHRANJENOSTI

Kar 65 % pregledanih je predebelih, 20 % celo zelo debelih. Samo 21 % je normalnih, 10 % suhih in 4 % podhranjenih.

Idealno telesno težo izračunamo po formuli:

$$IT = (V - 100) - \frac{V - 150}{x} + \frac{ST. - 20}{4}$$

V = telesna višina

ST. = starost v letih

x = za moške 4

za ženske 2,5

RAZVADE IN ODVISNOSTI

— alkohol (občasno) uživa 50 % vseh pregleda-

nih (kdo uživa redno alkohol nima smisla spraševati, ker nihče ne prizna)

— kadilcev je 29 % (le-tega, zanimivo, nihče ne taji)

— pitje kave je s 70 % največja razvada

— 8 % pregledanih pa stalno jemljejo zdravila (npr. pomirjevala, analgetike)

OCENA ZDRAVSTVENEGA STANJA

66 % jih je v mejah normale

29 % z lažjimi okvarami

5 % s srednje težkimi okvarami

Pri oceni okvare zdravja so izpostavljene predvsem ženske (kar 34 % pregledanih žensk ima lažje ali srednje okvare).

OCENA DELA ZMOŽNOSTI

84 % je bilo zmožnih za svoje delo

13,6 % zmožnih z različnimi omejitvami

1,7 % predlog za spremembo delovnega mesta

za 0,3 % ocene nisem podala, ker niso opravili predvidenih preiskav

BOLEZNI IN STANJA UGOTOVLJENIH PRI PREVENTIVNIH ZDR. PREGLEDIH

1. motnje vida v 17,6 % od vseh pregledanih

2. bolezni gibal 12,9 %

3. zvišan krvni pritisk 11,2 %

4. okvare sluha 8,8 %

5. zobna gniloba 8,8 %

6. bolezni ožilja 7,8 %

Samo 25 % delavcev je bilo v času pregleda zdravih.

KRATEK POVZETEK

Glede na to, da smo v minulem 1990 letu na preventivnih zdravstvenih pregledih zajeli le 36 % vseh zaposlenih delavcev podjetja Induplati Jarše, ugotovljenega stanja ne gre povsem posploševati za celotno populacijo, vendar v kratkem lahko zapišem, da je tu zaposlena predvsem ženska delovna sila. V srednjem življenjskem obdobju, z nizko izobrazbeno strukturo, s povprečno 10-letno delovno dobo. Večina je prekomerno prehranjenih; strastni kadilci in pivci kave. V dveh tretinah so zdravi in v 84 %

Nadaljevanje s 7. strani

zmožni za svoje delo. Bremenijo jih sodobne bolezni (gibal, zvišan krvni tlak, ...), slabo zobovje in premajhna fizična aktivnost. Le-to smo začeli popravljati (z rekreacijo med delom pri šivanju), pa povsod ni zaživel.

OBČNI ZBOR GASILCEV IGD INDUPLATI POROČILO POVELJNIKA DRUŠTVA

Minilo je leto in zopet smo se zbrali, da pregledamo delo v preteklem letu in se dogovorimo o načrtih za bodoče.

Če se po svoji zadolžitvi dotaknem operativnih del v društvu, naj najprej omenim, da je bilo preteklo leto za nekatere v društvu zelo uspešno, za druge pa manj.

Najprej želim povedati nekaj o delu naših članic in članov.

Kot vsako leto smo se tudi v preteklem letu udeleževali različnih tekmovanj in nastopov.

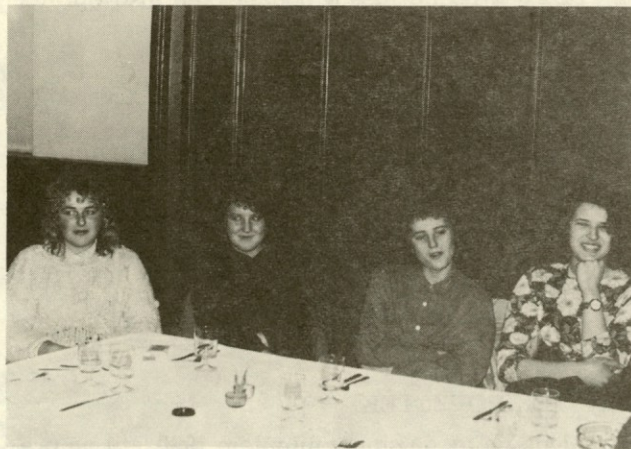
Da gremo po vrsti:

Ženska desetina je žal tekmovala samo v Šinkovem Turnu, pozneje pa je bilo zaradi objektivnih težav delo z desetino otežkočeno.

Člani B so se udeležili večjih tekmovanj in so bili na nekaterih kar uspešni. Člani te desetine so zelo aktivni in lahko rečem, da se v podjetju na njih lahko zanesemo.

Pohvalno lahko govorimo tudi o udarni desetini — za naši desetini A.

Svojo izurjenost so dokazali na vseh tekmovanjih, posebno uspešni pa so bili na tekmovanju v Dekanih. Kjer so že drugič osvojili prvo mesto in že drugič osvojili prehodni pokal.

Zveste članice gasilskega društva

V preteklem letu v našem podjetju ni bilo večjega požara, bil je le eden in tudi ta ni povzročil kakšne večje materialne škode.

V jesenski povodnji pa smo po svojih močeh skupaj s pripadniki CZ pomagali v sodelovanju z občinskim štabom na različnih mestih.

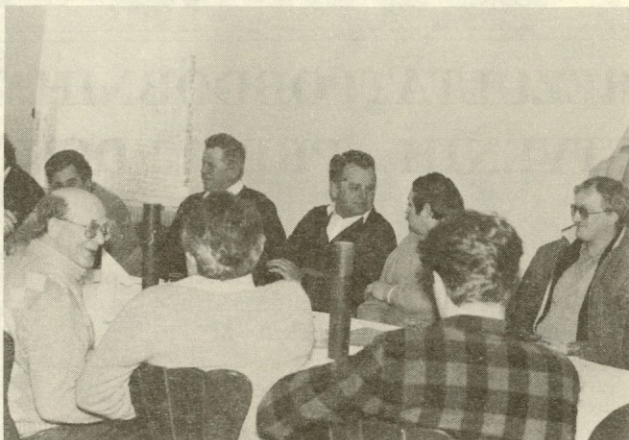
V preteklem letu ko je bilo veliko podjetij in tudi naše v finančnih težavah, se je seveda to poznalo

Sicer pa mislim, da je sodelovanje med podjetjem in obratno ambulanto dobro. Upam, da sem v tem (mojem) prvem letu dela v Jaršah pridobila zaupanje — tistih ob strojih, za mizami in v čakalnici.

dr. Olga Ložar
OA Induplati Jarše

tudi pri finansiranju našega društva.

Kljub temu zagnanost nas gasilcev ni bila nič manjša, zato je vsak dosežek še toliko več vreden.

Živahni klepet

V bodoče naj bo naša naloga, da se bomo kljub težavam marljivo usposabljali in s tem krepili protipožarno dejavnost tako v podjetju kot tudi drugje.

Ob koncu se vsem članom društva zahvaljujem za nesebično aktivno delo in se priporočam za takšno razumevanje tudi v bodoče.

NA POMOČ!

Poveljnik GD INDUPLATI
ANTON HRIBAR

Podeljevanje priznanja upokojenemu gasilcu

LITERARNI VEČER

Povprašala sem našo pesnico DANICO BLEJC, kako je preživela letošnji kulturni praznik 8. februar: Povedala mi je naslednje:

Če povem z enim stavkom, potem lahko rečem, da je bil zame čudovit. Za ta dan so me namreč povabili v Kočevje, kjer sem imela recital mojih pesmi.

Organizator proslave za kulturni praznik, je bilo Društvo upokojencev, ki ima v svojih vrstah sposobne organizatorje, ki poskrbijo, da njihovim članom ni nikoli dolgčas, pa ne samo to, poskrbijo tudi za druge prebivalce, saj je bila ta proslava namenjena vsem meščanom.

Snežilo je kot za stavo, ko sem se zjutraj odpravljala na avtobus, kajti zaradi snega, je moral moj fičko ostati v garaži. Ko sva s prijateljico prispeli v Kočevje, se je predstavnica društva, ki naju je pričakala na avtobusni postaji, vidno oddahnila, kajti po poti so jo ljudje spraševali, če napovedani recital, kljub slabemu vremenu bo, pa je vsem odgovarjala pritrdilno.

Dokončno pa si je oddahnila, ko se je prijetna dvorana v glasbeni šoli, ob 16^h napolnila do zadnjega kotička, kar je dokaz, kako ljudje v tem kraju pravzaprav pogrešajo kulturnih prireditev.

Po uvodnem govoru, predstavitvi in Zdravljici, ki jo je čudovito zapel ženski zborček društva, sem predstavila, z dvema pavzama, ki ju je tudi zapolnil zborček, poslušalcem okrog 50 svojih pesmi.

V dvorani je bila tišina, da sem imela občutek, da poslušalci niti dihaajo ne. Njihovi obrazi so mi povedali vse. Na njih so se menjali nasmeh in solze. Po vsaki pesmi pa se je oglasil buren aplavz. To je bila za mene čudovita ura, ura, v kateri sem čutila

tesno povezanost z ljudmi, ki so kljub snegu in mrazu prišli, da si napolnijo notranjost — upam, močno upam, da jih nisem razočarala, kajti prisrčen nagovor zahvale predsednika društva in čestitke poslušalcev, ki so mi vsi po vrsti zaželeli, da bi mi čimprej uspelo izdati pesniško zbirko, so mi to upanje potrdile.

Na njihovo zahvalo, da sem se odzvala na vabilo lahko rečem samo: »Hvala vam, da ste me povabili, hvala, da ste me poslušali in upam, da se bomo še kdaj srečali, saj je pred takim občinstvom res lepo nastopiti.

Pa še moja pesem, ki je nastala ob vrnitvi domov:

OD SRCA DO SRCA

*Še vedno v ušesih mi odzvanjajo glasovi,
glasovi rok, ki s ploskanjem so potrdile,
da mnogim moje pesmi so
srce in dušo napolnile.*

*Vesela sem, da moje pesmi sem lahko prebrala,
in to ljudem, ki srca svoja so odprli,
da z njimi sem del sebe lahko dala,
ko so odhajali, bolj zadovoljni v svet so zrl.*

*Čutila sem, da del sem njih,
da pesem moja je vezi med nami tkala,
za lep sprejem, za tople vse besede,
bi vsakemu posebej rada rekla hvala!*

Melita

MOJE ISKRE HREPENENJA

Čeprav se morda sliši čudno, toda plezanje, ki sem mu zdaj sopotnik že več kot polovico svojega življenja, me je prijelo, da to počnem pravzaprav odkar se zavedam. Ni me spustilo niti takrat, ko me je čas postavil pred ovire, ki so se v tistem trenutku zdele nerešljive. Gore so bile sicer sestavni del mladosti, vendar je bilo v njej tudi veliko drugih stvari, ki pa očitno niso imele dovolj tistega, kar je imelo plezanje. V začetku je bilo seveda nemogoče predvideti, kaj vse bo prinesla prihodnost, niti nisem imel pojma, kaj vse bom spoznal o sebi in življenju samo zato, ker se mi je plezanje zažrló v dušo. In vse do danes ni za mene izgubilo niti trohice privlačnosti. V določenih trenutkih mi je pokazalo, da je smrt najpomembnejše dejstvo življenja. S tem, ker ga omeljuje, mu daje določeno smer. Sicer bi najbrž živel drugače. Toda vem, da bom umrl. Prav zato hočem živeti intenzivno življenje. Vsa moja moč, energija in smisel so koncentrirani na življenje. Morda so moja posebnost solo vzponi. Že na samem začetku, prvi solo vzpon sem opravil pri 16-ih letih, sem se zavedal, da solo plezanje zahteva mnogo več na-

Tomo Česen pri podpisovanju svoje knjige prezanj in znanja, kot vzponi v navezi. Vendar večina ljudi najbrž ne ve, da sem pred prvo zares zahtevno smerjo, ki sem jo soliral, sam ponovil nekaj čez sto lažjih in srednje težkih smeri. Bila je to nekakšna šola, izredno pomembna, v kateri sem se marsikaj naučil. Postopoma sem spoznal, da imam dobre živce, ki so v najbolj kritičnih situacijah zelo pomembni, spoznal sem, kako reagiram v takšnih situacijah, spoznal sem kako je biti sam. Občutil sem zadovoljstvo, da sem neko stvar opravil povsem sam. In še nekaj. Prav pri soliranju sem naenkrat

Nadaljevanje z 9. strani

opazil, da sem se sposoben popolnoma skoncentrirati.

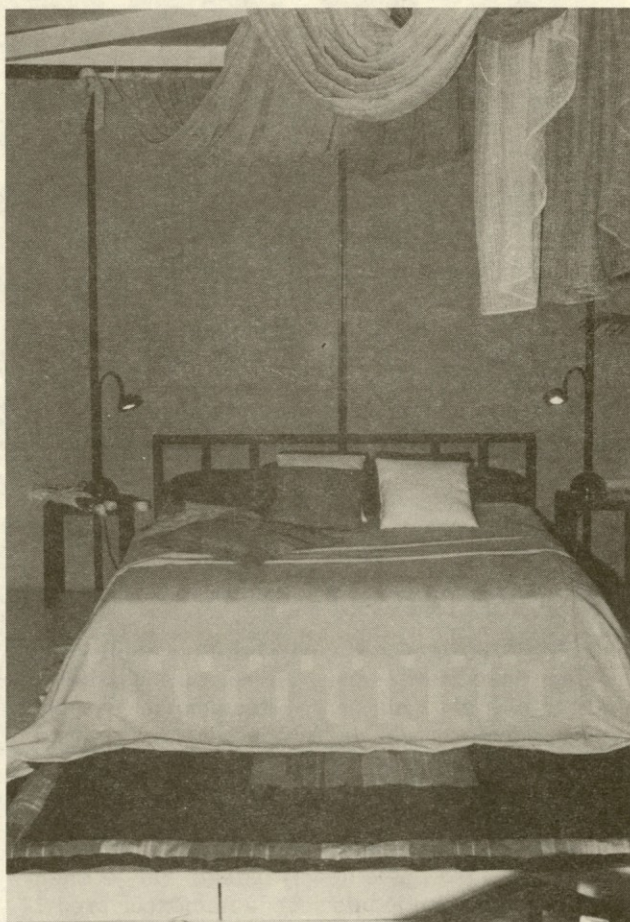
Občutek negotovosti, ki prav alpinizmu daje neko posebno vrednost, na vsake toliko časa zelo potrebujem. Nočem se izneveriti svoji ideji o avanturi.

V teh letih plezanja sem se dodobra prepričal v to, da samo posamezni trenutki iz različnih doživetij tvorijo nikoli dovolj velike izkušnje. Velikokrat sem se vprašal, zakaj potem vse to? Zaradi avanture, želje po negotovosti, hrepenenja po nedosegljivem? Morda zato, ker v tem svetu strmin in višin obstajajo drobni trenutki, ko je lahko vse tvoje. Ne slišiš ploskanja in nikomur se ni treba prikloniti. Morda zato, ker v tem svetu najdem svojo iskro hrepenenja.

Družina in plezanje sta že nekaj časa moja edina prava prijatelja. Čeprav mi včasih težko verjamejo celo oni, vendar mi je prav intimnost družine, kamor se lahko zatečem kadarkoli, najbolj sveta stvar na svetu. Gore in njihove stene so me prepričale v občutek, ko nekaj zelo potrebuješ. Družina pa mi je poleg vsega tega naslikala občutek, da sem tudi sam nekemu zelo potreben. Samo oni poznajo strah in hrepenenje iz druge strani. In ko nisem z njimi, nekje globoko v sebi slutim del tega. Brez njih bi tudi plezanje izgubilo svoj lesk. Lahko sem jim hvaležen zato, da sem se prebral do zadnjega popisane lista. Toda praznih, teh je še dovolj.

Povzeto iz knjige Toma Česna »SAM«.

RAZSTAVNI PROSTOR NA SEJMU »MODE 90«

OPRAVILA STARŠEV

Lizika premišljuje, kako bi rešila domačo nalogo. Napisati mora dva stavka s po petimi glagoli. Končno se ji to posreči. Naslednje jutro učiteljica v šoli bere:

»Mama pere, lika, čisti, šiva in kuha. Oče je, pije, kadi, zmerja in spi.«

ŠKOTSKA

Mellroy se je poročil z bogato vdovo.

»Vse najboljše,« mu čestita prijatelj, »in čestitam za 100.000 funtov dote!«

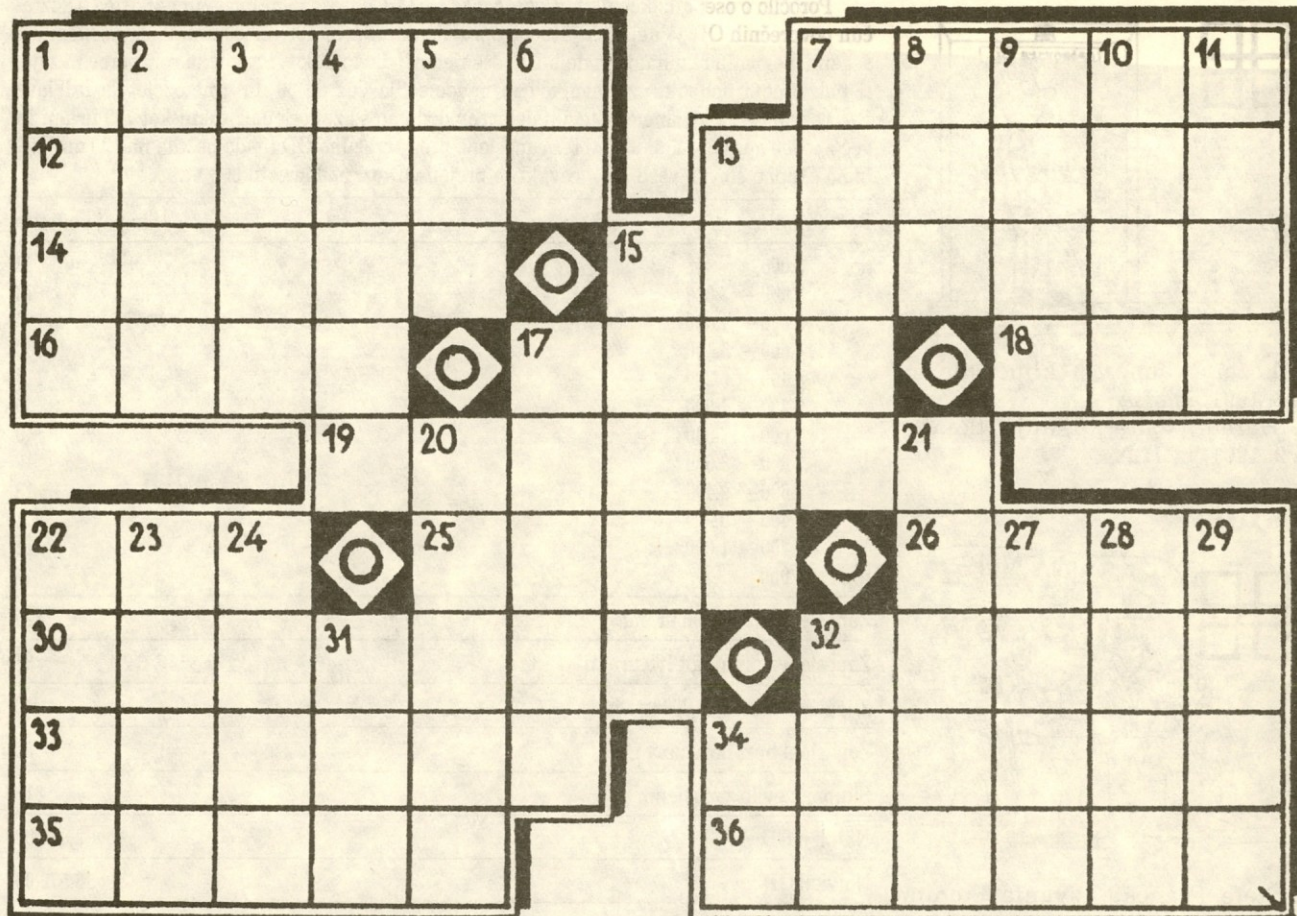
Mellroy: »Ne več, kajti svatba je stala 50 funtov!«

ČISTOČA

Direktor hotela že nekaj dni opazuje nekega gosta, ki vedno pred jedjo obriše pribor z namiznim prtom. Nazadnje stopi k temu možu in mu reče:

»Lepo bi vas prosil, da tega ne delate več. Prvič: naš pribor je vedno brezhibno čist, drugič: s tem mi umažete ves prt!«

KRIŽANKA ZA RAZVEDRILO

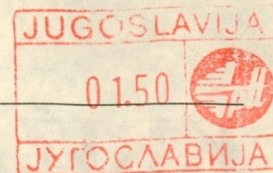
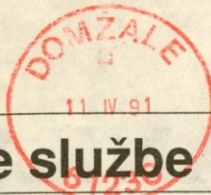
VODORAVNO:

- 1 — izdelovalec sveč
- 7 — velik bogataš
- 12 — snemalna naprava
- 13 — vitek, sivo-rjavi ptič pevec
- 14 — hribovita pokrajina v JV delu Grčije
- 15 — ptič potapnik
- 16 — reka v Črni gori, sotočnica Pive
- 17 — glavno mesto Latvijske SSR
- 18 — češko moško ime
- 19 — število hkrati tiskanih izvodov knjige
- 22 — grški bog vetrov, Pozejdonov sin
- 25 — žlahtni plin, ki se uporablja za razsvetljavo
- 26 — vojvodinski madžarski literarni zgodovinar (Imre, roj. 1929)
- 30 — voditelj oddaj na TV Slovenija (Mito)
- 32 — zanos, gorečnost
- 33 — lepotna posodovka, zlasti na Gorenjskem
- 34 — votla igla za vbrizgavanje zdravil ali odvzem krvi
- 35 — staro iransko nomadsko pleme na sev. Kavkazu
- 36 — znan slovenski narodno-zabavni ansambel iz Loke pri Mengšu

NAVPIČNO:

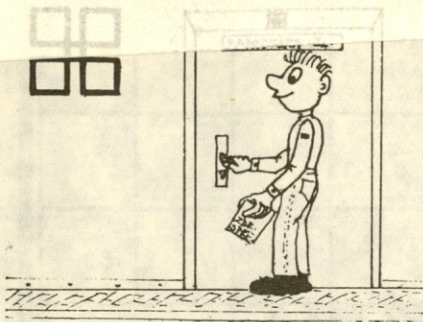
- 1 — ploščata morska riba
- 2 — sanitetni material
- 3 — islamski naslov za prince in plemenske poglavarje
- 4 — prašičji zob
- 5 — dolgorepa papiga
- 6 — kemijski simbol za radij
- 7 — ime jugosl. atleta Stekića
- 8 — ameriška kukavica
- 9 — urad, pisarna
- 10 — kis
- 11 — Ajd
- 15 — kol ali hlod, zabit v zemljo kot opornik
- 17 — debelejši konec hloda
- 20 — letopis
- 21 — zdravilišče pri Padovi
- 22 — vulkan na Siciliji
- 23 — stara ploskovna mera
- 24 — položaj
- 27 — eden od čutov
- 28 — zavitek
- 29 — reka, ki se pri Deggendorfu izliva v Donavo
- 31 — sušilnik za lase
- 34 — začetnici, priimka in imena slovenskega pesnika Krasa (1904—1926)

Danica

Obvestila iz kadrovske službe

VSTOPI 61230 DOMŽALE

- Ložar Janez, ključavničar, 1. 2. 1991, iz JLA
- Hafner Valter, tkanje tkanin, 1. 2. 1991, iz JLA

IZSTOPI

- Štefe Francka, šivanje tkanin, 26. 2. 1991, upokojena
- Berdajs Jožefa, delavka v konfekciji, 26. 2. 1991, upokojena
- Križman Oton, šofer-nabavljajč, 18. 2. 1991, upokojen
- Šinkovec Marjan, delavec v ceradnem oddelku, 22. 2. 1991, upokojen
- Pogačar Katarina, mer., rez. in navijanje, 20. 2. 1991, upokojena

ZAHVALA

Ob smrti moje mame

PAVLE STEGNAR

se sodelavkam konfekcije Peče zahvaljujem za venec, izreke sožalja in spremstvo na njeni zadnji poti.

Ani Peterka

OSEBNI DOHODKI V JANUARJU 1991

Poročilo o osebnih dohodkih vsebuje gibanje OD, dosežene najnižje in najvišje OD, izračun povprečnih OD za dejansko število opravljenih ur med 160 in 200 urami, dejanskem doseganju delovnih rezultatov in dejanski ocenjenosti del in nalog. Prav tako so v poročilu zajeti tudi osebni dohodki pripravnikov in nadomestila OD do 30 dni (metodologija izdelave RAD obr.). Če prikazanemu številu delavcev dodamo še zaposlene z manj kot 160 urami in več kot 200 opravljenimi urami ter zaposlene brez obračuna OD (nadomestila nad 30 dni) dobimo skupno število vseh delavcev, ki so prejeli OD oz. nadomestilo:

Razred v din	Skupaj podjetje
do 3.000	22
3.000 — 3.800	78
3.800 — 4.600	185
4.600 — 5.400	168
5.400 — 6.200	113
6.200 — 7.000	60
7.000 — 7.800	40
7.800 — 8.600	19
8.600 — 9.400	13
9.400 — 10.200	7
10.200 — 11.000	11
nad 11.000	4
Zaposleni s 160—200 urami	720
Zaposleni z manj kot 160 urami	37
Zaposleni z več kot 200 urami	6
Zaposleni brez obračuna OD	55
Skupaj število zaposlenih	818
Najnižji OD	2.041,00
Najvišji OD	13.576,90
Povprečni OD	5.270,40

Vrednost točke je v januarju znašala v brutto vrednosti 0,0308 din. Najnižji OD v višini 2.041,00 din je prejela delavka s 40,9-odstotnim doseganjem norme.

Bolniški izostanki po vzrokih odsotnosti za mesec 1. 91.

Poslovna enota	Štev. za-posl. ure	Bole-zen 01 % ure	Pošk. delo 02 % ure	Pošk. na poti 03 % ure	Pošk. izven obol. 04 % ure	Pokl. 05 % ure	Nega druž. č. 6.7.11 % ure	Izol. 08 % ure	Spre-mstvo 09 % ure	No-seč. porod. 10 % ure	% sku-paj izp. ure
Proizvodnja tkanin	366	4,85	0,14		0,87		0,33	0,01	4,35	10,55	
	67344	3269	95		588		224	8	2928	7112	
Maloprodaja	28	1,94						0,62		2,56	
	5152	100						32		132	
Konfekcija Menges	203	8,33	0,39		0,43		0,19	0,11	3,32	12,77	
Radomlje, Peče	37352	3112	144		160		72	40	1240	4768	
Konfekcija Mokronog	71	1,96					0,92	0,31	5,63	8,82	
	13064	256					120	40	736	1152	
Uprava	148	1,37					0,03		6,76	8,16	
	27232	372					8		1840	2220	
Povprečno za DO	816	4,73	0,16		0,50		0,28	0,08	4,49	10,24	
	150144	7109	239		748		424	120	6744	15384	

Izdaja v 1.550 izvodih DO INDUPLATI Jaše, p.o. Ureja 15 članski uredniški odbor. Glavna in odgovorna urednica ter fotografiranje MELITA JENKO. Natisnila tiskarna Delavske univerze, Domžale. Konoplan je oproščen plačila prometnega davka z odločbo Sekretarjata za informacije RS, št. 421-1-72, od dne 8. 4. 1974.